

варто зазначити „Фенологічні спостереження, зроблені в південно-західній Росії в 1888 р.“ проф. Клоссовського; вони дають цікавий матеріал не для самих кліматологів, але й для етнографів, бо в додатку містять ще уваги, прислів'я і приповідки що до погоди й господарських прикмет, зібрані в різних повітах херсонської, в таврійській, бесарабській, подільській, полтавській, катеринославській і тамбовській губернях. Далі треба згадати статі д. Махна „Суслик крпчатий“ (1889 р. Ч. 4). „Про жаби“ (1890 Ч. 3), д. Порчанського „Кобилки або полеві коники“ (1892 Ч. 9), д. Браунера „Про початок лиманів“ (1890 р. Ч. 2). Найбільше дослідів і статей в Збірнику присвячено господарству і економічному побуту краюваї людности. По більшині і змісту тут на перший план приходить праця П. З. Рябкова „Рибальство в Херсонщині“ (1890 Ч. 2—3—5—7—12, 1891 Ч. 3, 1892 Ч. 3 і 1894 Ч. 3—9). Сій же темі присвячені статі Г. Скадовського „Нарис сучасного рибальства на Дніпровім лимані“ (1887 р. Ч. 2) і О. Браунера „Уваги про рибальство на Дністрі і Дністровім лимані в границях Одеського повіту“ (1887 р. Ч. 3). До статі д. Браунера додано короткий реєстр місцевих технічних виразів, що дотикають ся рибальства. До статей про сільське господарство і економіку края належать, крім того, такі: „Проба опису годівлі худоби в Херсонській губ.“ О. О. Краєвського (1890 р. Ч. 9), „Головні доби в господарськім розвою Херсонщини“ Л. Падалки (1890 р. Ч. 10), „Ліси Херсонської губ.“ Ф. Трезвинського (1891 Ч. 5) „Проби хову шовковиці в Олександрійськім повіті“ С. Синицького (1892 Ч. 4), „Господарський стан Роксандрівки Херсонск. пов.“ Л. Падалки (1892 Ч. 6), „Виноградники Херсонської губ.“ (1892 Ч. 7—9), „В справі промислової годівлі птахів на півдні Росії“ Е. Ростовцева (1894 Ч. 9) „Проба угрупування селянської людности що до розміру сімби на двір“ Н. Борисова (1894 р. Ч. 11).

Н. Н.

Энциклопедическій словарь, изд. Брокгауза и Ефрона, томъ XV, полутоми 29—30, Спб., 1895.

Кожний том цього словника, поділяючись на два полутоми, представляє в певній мірі закінчену цілість з особною нумерацією. Се й дозволяє нам, подавши в VII книжці Записок рецензію на XIV—XVI томи, присвятити отсею коротеньку замітку нововиданому тому.

Перш усього треба зазначити, що й тут знаходимо ті самі недостачі, на які ми вже звертали увагу: як і раніше, відділ України оброблює ся менш повно, ніж відділ про Великоросію і як перше, видаєть ся в вічі нерівномірність в обробленню матеріалу по ріжним питанням. З другого боку треба звернути увагу на те, що редакція більш

та більш розпросторює відділ про Росію взагалі: в с'їм вона іде цілком за своєю програмою, що висловила в передмові до IX т.

Перейдемо до перегляду статей про Україну; переличимо попереду найбільші обсягом: Кипріян, митр. київський, Кирилиця, Кирил і Методій, Кирило Туровський, Київ-Вороніжська залізниця, Київська Лавра, Київська губернія, Київський університет, Київське князівство, Київ, Климент Смолятич, Княз — се в полутомі 29; в полутомі 30-ім — Кобеляки, Козацтво, Колонізація Руси, Коляда, Кониський Георгій і Кониський Олександр.

Між статями географічного змісту звертають декотрі на себе увагу свіжістю своїх статистичних звісток — на приклад — Київ-Вороніжська-залізниця, Кобеляки, Козелец. З інших статей цікава стаття Мілюкова: „Колонізація Руси“ з гарно зробленим показником літератури цього питання.

При перегляді інших статей нам кинулись в вічі де-котрі помилки або недостачі, які і зазначаємо.

В статі про Кипріяна (87 стор.) автор не зазначив, що висвячення его на митрополита було останнею пробою литовського уряду легально, через патріарха константинопольського заснувати осібну литовську митрополію; не сказано з другого боку, яку вагу мала літературна діяльність Кипріяна, що своїми житєписями святих виробів прийняту потім духовними письменниками риторичну, штучну форму житєписей. В статі про Кирика (ст. 111) поміж виданнями „Виращанія Кюрикового“ не вказано нове, важне виданє Павлова в петербурзькій Рус. Історич. бібліотеці т. VI. В статі за Кирила III (ст. 120) не зазначено, що він енергічно боров ся з усякими непорядками, що закрадались в житє Церкви за часи находа Монголів. В статі про Київську Лавру (253—255) не сказано яке значінне мав печерський монастир, як огнище осьвіти і розсадник аскетизма в давній Руси. В статі про Київське князівство (262—266) нічого не сказано про Київське воводство, як би його зовсім не було. Не справедливо сказано в статі про Київ, (266—272) що бискупа київського іменовано після Люблинської унії, себ то після 1569 р., бо бискупині номінальні були ще з XIV в. (1320 р.). Кажучи потім за боротьбу між уніятами та православними, автор нічого не згадує за значінне в сю добу діяльності київського братства. В статі про Климента Смолятича (394) зазначено, що у Климента було багато крилошан, які знали грецьку мову і історію грецької літератури — се лише більш-меньш правдоподібно обясненя неясного тексту посланя Климентового. В статі про Ковель (508) хибна звістка, що Гединин (sic) дав його в XIV в. своєму внуку Федору Сангушкови. В статі про козацтво (581—592) автор дуже мало

тексту Галицько-Волинської літописи (части їх видруковано в „Записках“ т. VIII).

14 п. ст. грудня засідання секції історично-філософічної: 1) др. К. Студинський відчитав свою розвідку про панетірик з р. 1633: „Евфонія веселобрмячая“ (надрук. в „Записках“ т. VIII). 2) Др. Ів. Франко зреферував свою працю „Варлаам і Йоасаф“; ухвалено до друку в „Записках“ (див. початок в т. VIII).

Окрім періодичних видань наукового товариства імени Шевченка вийшли:

Збірник етнографічний т. I, за редакцією М. Грушевського; містить в собі: Різдвяні сьвятки на Чорноморії М. Крамаренка, Галицькі народні казки з повіту Брідського, зібрав О. Роздольський, уложив др. І. Франко, Українські людські вигадки, зібраві О. Шимченком і Програму до збирання відомостей про українсько-руський край і нарід, улож. членами товариства.

Історична бібліотека т. XVII, під редакцією Ол. Барвінського („Мазепа“ Костомарова, гл. 1—12).

Жерела до історії України-Руси (*Fontes historiae ukraino-russicae (ruthenicae) a collegio archaeographico societatis scientiarum Ševčenkianae editi*) т. I, люстрації земель Галицької і Перемиської 1565—6 р. (староства: Снятинське, Коломиїське, Галицьке, Теревовльське, Рогатинське, Стрийське, Дрогобицьке, Самбірське і волость Озиминська), з вступною розвідкою: „Економічний стан селян на Подністровю галицьким в пол. XVI в.“; уложив М. Грушевський.

Друкують ся: Памятки українсько-руської мови й літератури, т. I. апокрифи старозавітні, уложені дром Ів. Франком; Жерела до історії України-Руси т. II: люстрації земель Перемиської й Саноцької, ул. М. Грушевський; Етнографічний збірник т. II.; Історична бібліотека т. XVIII (Мазепа (кінєць) і Мазепинці Костомарова, Останні часи козачини на правім боці Дніпра В. Антоновича).

15 січня н. ст. 1896 р. уконститувала ся комісія археографічна Наукового товариства імени Шевченка, вибравши головним редактором (він же провадить комісією) проф. М. Грушевського, заступником дра Ів. Франка і секретарем дра К. Студинського.

Ухвалою виділа товариства зреформовано трохмісячник „Часописъ Правнича“ на річник: „Розвідки правничі історично-філософічної секції наукового товариства імени Шевченка“, що виходити ме й далі під редакцією дра К. Левицького.